

Инклузија у свет информација и културе

Међународна научна конференција *Особе са инвалидитетом у библиотеци*, Зелена Гора, Пољска, 8–9. новембар 2016.

Међународна научна конференција са темом *Особе са инвалидитетом у библиотеци – инклузија у свет информација и културе – теорија и пракса* одржана је у Зеленој Гори (Пољска), 8. и 9. новембра 2016. године. Конференцију је организовала Регионална и градска јавна библиотека „Ципријан Норвид“ из Зелене Горе, уз партнерску подршку Универзитетске библиотеке Зелене Горе, Удружење библиотекара Пољске – Главног одбора, Института за информације и библиотекарство Универзитета у Вроцлаву, те Катедре за специјалну педагогију и социјалну заштиту Универзитета у Зеленој Гори.

Полазећи од чињенице да се савремени свет информација суочава са многим опасностима од којих је једна од највећих ексклузија, као и од Повеље Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом,¹ те међународних библиотечких манифеста² који наглашавају да услуге јавних библиотека почивају на начелу равноправног приступа, организатори Конференције су одабрали тему чија актуелност не јењава и која нас тера на стално преиспитивање – јесу ли права особа са инвалидитетом само декларативна или се и у пракси чине неки помаци.

Према међународним библиотечким манифестима, улога библиотеке у побољшању и доступности информатичких и библиотечких услуга особама са инвалидитетом подразумева неколико аспеката: доступност библиотечких услуга и збирки, те опреме и средстава који ће помоћи кориснику са инвалидитетом да приступи ресурсима који су му потребни и да их користи; уклањање физичких препрека и стварање просторних услова за остављање ове доступности; алтернативни или прилагођени формати збирки; модерна технологија; дигитални извори; запошљавање и консултовање особа са инвалидитетом приликом планирања и пружања библиотечких услуга; адекватна обука за рад са корисницима са одређеним врстама инвалидитета... Отуда је Конференција настојала да укључи све ове сегменте и укаже на теоријске изазове али и да покаже како се библиотекари у пракси носе са применом препорука Уједињених нација и IFLA-е.

Конференцију је отворио др Анђеј Бук, директор Библиотеке „Норвид“ и универзитетски професор, а улога председавајуће поверена је проф. др Малгоржати Червинској, са Катедре за специјалну педагогију Зеленогорског универзитета.

Првога дана Конференција се одвијала у Библиотеци „Норвид“, а другога у Универзитетској библиотеци Зелене Горе, модерном здању чија је изградња завршена децембра 2012,³ а

¹ У овом контексту посебно су важни чл. 9, 21, 24 и 30. Генерална скупштина Уједињених нација, *Конвенција о правима особа са инвалидитетом*, http://www.osobesainvaliditetom.rs/attachments/004_Microsoft%20Word%20-%20UN_Medjunarodna%20konvencija%20o%20pravima%20osoba%20sa%20invaliditetom.pdf (преузето 31. 1. 2017)

² „IFLA/UNESCO манифест за јавне библиотеке“ (1994); „Александријски манифест о информационој писмености и доживотном учењу“ (2005); „IFLA Интернет манифест“ (2002); „IFLA Глазговска декларација о библиотекама, информационим сервисима и интелектуалној слободи“ (2002), у *Међународни библиотечки манифести*, приређивачи / редактори превода Весна Ињац и Драгана Милуновић (Београд: Библиотекарско друштво Србије, 2014), http://nub.rs/fileadmin/dokumenti/ostali_dokumenti/Medjunarodni-bibliotecki-manifesti.pdf (преузето 31. 1. 2017)

³ Реч је о највећој универзитетској библиотеци у Лубушком војводству, са око 1.300.000 различитих докумената у физичком и електронском облику. Годишње послужи преко милион корисника: 400.000 у традиционалном облику, а преко 800.000 њих услугу добије путем интернета.

Иначе, конструкција нове зграде представљала је пројекат вредан тридесет милиона злата и финансирана је углавном из фондова Европске уније. Модеран, мултифункционални објекат, интересантне архитектуре, проглашен је најбољом јавном зградом у Лубушком војводству (2012), а унутрашњост и уређење простора, организација библиотечке грађе и услуге су пример како се у пракси може остварити популарна идеја о отвореној библиотеци, без препрека, која нуди слободан приступ својим збиркама и услугама.

које је пројектовано тако да омогући адекватно пружање услуга и информација и особама са инвалидитетом. Излагања која су се чула на Конференцији се генерално могу сврстати у две велике групе – једну чине она која су се бавила теоријским аспектима назначеног проблема и другу она која су пренела примере добре праксе, али и проблеме са којима се у свакодневном раду са корисницима са инвалидитетом срећу библиотекари јавних и специјалних библиотека. Посебан сегмент представљају радови посвећени интеграцији старих особа у свет информација и културе.⁴

Током трајања научног скупа, одржане су и три радионице које је похађало око 40 библиотекара. Оне су се бавиле пружањем професионалних услуга особама са инвалидитетом (са посебним нагласком на раду са слабовидим и слепим; радионицу су водили тренери Фондације „Шанса за следе“), радом са особама са физичким инвалидитетом (радионицу су водили представници Фондације за активну рехабилитацију) и особама са аутизмом и Аспергером (обуку су водили тренери Фондације „Синапис“ и Удружења библиотекара Пољске). Посебну пажњу заинтересованих привукла је радионица посвећена раду са корисницима (превасходно децом) који имају потешкоће из аутистичког спектра – део пројекта *Библиошекари пријатељи особа са аутизмом*.⁵ Полазници су упознати како да препознају кориснике са аутизмом и како да се опходе према њима у различитим ситуацијама, како да таквим корисницима олакшају коришћење библиотечких услуга, учине им пријатним боравак у библиотеци, помогну им да изаберу грађу која их занима. Библиотеке чији су запослени похађали ову обуку означене су на мапи „библиотека које су пријатељи особа са аутизмом“.⁶

Након завршетка формалног дела Конференције, одржана је свечана вечера и пригодан програм којим је Библиотека „Норвид“ обележила 65 година од стицања статуса регионалне библиотеке.

Ана Гвозденовић

⁴ Програм Конференције, којој је присуствовало 200 стручњака из области педагогије, библиотекарства, информатике и др. може се наћи на страници <http://konferencja.norwid.net.pl/program>, а у овој години очекује се и штампање зборника који ће окупити конференцијска саопштења.

⁵ Пројекат су реализовали Удружење библиотекара Пољске и Фондација „Синапис“, а штампан је и истоимени приручник (Anna Grzecznowska et others, *Bibliotekarzu zaprzyjaźnij się z osobą z autyzmem* (Warszawa: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2016)).

⁶ Мапа се налази на веб-сајту Удружења библиотекара Пољске, <http://autyzm.sbp.pl> (преузето 30. 1. 2017).